

Raadsvoorstel

Onderwerp Rekenkamerrapport 'Zicht op zeggenschap'
(Twentse samenwerking)

Zaaknummer 981985

Doel

De raad wordt gevraagd besluit te nemen over het overnemen van de aanbevelingen en het college te verzoeken deze uit te voeren. Het doel daarvan is om de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en de uitvoering van de Twentse samenwerking tussen gemeenten te verbeteren. Daarnaast wordt beoogd de informatievoorziening beter aan te laten sluiten op de behoefte van de raad, zodat de raad beter in positie wordt gebracht bij regionale samenwerking.

Samenvatting

De samenwerkende rekenkamers van dertien Twentse gemeenten hebben onderzoek gedaan naar de regionale samenwerking in Twente. De uitkomsten zijn gerapporteerd in het onderzoeksrapport 'Zicht op zeggenschap'. Een onderzoek naar de samenwerkingen tussen gemeenten in Twente. Het onderzoek is uitgevoerd door Bernschot in opdracht van de samenwerkende rekenkamers. Het doel van het onderzoek is om inzicht te geven in de diversiteit van samenwerkingsvormen in Twente, de doelstellingen daarvan en de mate waarin gemeenteraden hierop kunnen reflecteren en invloed kunnen uitoefenen. De achtergrond van de vraag ligt in de ontvlechting van de Regio Twente, waarna de samenwerking een ander karakter heeft gekregen.

Uit het rapport blijkt dat er sprake is van een democratisch tekort, met name bij informele en privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden. De aanbevelingen uit het rapport dragen bij aan een betere democratische legitimiteit en effectiviteit van de Twentse samenwerking. Gemeenteraden hebben onvoldoende zicht en invloed. Dit voorstel beoogt het rapport vast te stellen, colleges op te dragen tot actie over te gaan, en richting te geven aan vervolgstappen waarmee een tekort zou kunnen worden gereduceerd.

Bij het in het dictum opgenomen beslispunt 4 merkt de Rekenkamer Hof van Twente op dat het belangrijk is dat de raad zich bewust is van de noodzaak om niet alles tegelijkertijd te willen en te kunnen oppakken. Wees als raad selectief, en kijk vooral waar je aan het spreekwoordelijke stuur wilt zitten. Tegelijkertijd is het van belang ook oog te hebben voor de rol van 'bijrijder' en zelfs die van 'achterbankpassagier'. Door deze bredere kijk ontstaat aandacht voor minder voor de hand liggende onderwerpen, die op dit moment misschien nog niet actueel zijn, maar in de toekomst wel degelijk relevant kunnen worden voor de gemeente.

Voorstel

1. Kennis te nemen van het onderzoeksrapport 'Zicht op zeggenschap'; een rekenkameronderzoek naar de samenwerkingen tussen gemeenten in Twente.
2. De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoeksrapport over te nemen en het college te verzoeken uitvoering te geven aan de aanbevelingen die op het college betrekking hebben, en de aanbevelingen aan de raad - in samenwerking met het college - voor te bereiden; de aanbevelingen zijn:
 - a. jaarlijks via de P&C-cyclus inzicht geven in zowel formele als informele samenwerkingsverbanden (aanbeveling 1);

- b. als raad (informeel) stil te staan bij de wenselijkheid van extra inzet op samenwerking, gezien de beperkte tijd en capaciteit (aanbeveling 2);
 - c. gezamenlijk met het college een regionale agenda op te stellen waarin regionale doelstellingen, strategie en de rolverdeling tussen raad en college worden vastgelegd (aanbeveling 3);
 - d. het rapport te bespreken met de zittende raad en op basis daarvan een advies op te stellen voor de nieuwe raad, incl. opname in het inwerkprogramma (aanbeveling 4).
- 3. Het college op te dragen om:
 - a. uiterlijk oktober 2025 een overzicht opgesteld te hebben van alle samenwerkingsverbanden (formeel en informeel) waarin de gemeente participeert, inclusief doelen, taken, budgetten en gemeentelijke betrokkenheid (aanbeveling 1);
 - b. actief en tijdig te informeren over strategische keuzes en belangrijke besluiten vanuit samenwerkingen.
- 4. Als raad in het vierde kwartaal 2025 het gesprek te voeren over de gewenste raadsbetrokkenheid bij regionale samenwerking, het door het college opgestelde overzicht daarbij te betrekken, en dit te verwerken in het overdrachtsdocument voor de volgende raad.
- 5. Het college te verzoeken jaarlijks te rapporteren over de opvolging van de aanbevelingen, conform de invoering van de Wet versterking decentrale rekenkamers sinds 1 januari 2023.

Toelichting

Na de ontvlechting van de Regio Twente is het aantal samenwerkingsverbanden niet afgenomen, maar juist toegenomen. De rekenkamers hebben onderzocht in hoeverre gemeenteraden hun kaderstellende rol kunnen vervullen binnen deze verbanden. Het onderzoek is uitgevoerd door Berenschot in de periode van augustus 2024 tot maart 2025. In het onderzoek zijn de gemeentelijke organisaties, de raden en de colleges van de deelnemende gemeenten betrokken. Daarnaast zijn de besturen en organisaties van de onderzochte samenwerkingsverbanden geraadpleegd, voor zover er een 'staande' organisatie aanwezig was. Het onderzoek werd vanuit de samenwerkende rekenkamers begeleid door een begeleidingscommissie van de voorzitters van de rekenkamer Almelo, Hengelo en Hof van Twente. Het onderzoek werd op 11 juli 2024 aangekondigd aan gemeenteraden en colleges [Uit-24115898]. Het ambtelijk wederhoor vond plaats in de periode februari 2025. Uiteindelijk is het rapport op 13 juni 2025 aan de raden en colleges aangeboden [Uit-760594].

De centrale onderzoeksvraag van het onderzoek luidt:

Wat zijn bij de diverse samenwerkingsvormen in Twente de daadwerkelijk geboden mogelijkheden voor gemeenteraden om de kaderstellende en controlerende rol op adequate wijze in te vullen (zijn er risico's voor een democratisch tekort)?

Het onderzoek is uitgevoerd in vier samenhangende stappen. Eerst is een toetsingskader opgesteld op basis van het publiekewaardedenken van Mark Moore, met aandacht voor publieke waarde, capaciteit en legitimiteit. Vervolgens zijn 33 Twentse samenwerkingsverbanden in kaart gebracht via een documentstudie, waarvan er 24 zijn geanalyseerd met een publiekewaardedriehoek. Drie casestudies zijn verdiepend onderzocht om inzicht te krijgen in de praktijk van organisatie en democratische controle. Daarnaast is een enquête afgenomen onder 83 raads- en collegeleden uit 13 gemeenten. Tot slot zijn interviews gehouden met betrokkenen en zijn de voorlopige bevindingen besproken in twee raadsbijeenkomsten. De bevindingen, analyse, conclusie en aanbevelingen zijn opgenomen in voorliggende rapportage die als bijlage is toegevoegd.

Argumenten

Het onderzoeksrapport biedt inzicht in de aard en organisatie van formele en informele samenwerkingsverbanden in Twente

Het rapport beschrijft zowel formele als informele samenwerkingsverbanden en geeft een overzicht van de doelstellingen, taken en governance van deze verbanden. Dit inzicht helpt

gemeenteraden om beter te begrijpen hoe deze samenwerkingen functioneren en welke invloed zij kunnen uitoefenen.

De aanbevelingen uit het rapport zijn gericht op het versterken van de democratische legitimiteit en effectiviteit van de Twentse samenwerking.

Door de aanbevelingen op te volgen, kunnen gemeenteraden meer grip krijgen op de samenwerkingsverbanden en hun kaderstellende en controlerende rol beter vervullen. Dit draagt bij aan een transparantere en effectievere samenwerking tussen de gemeenten.

Het is belangrijk om de voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen goed te monitoren en hierover jaarlijks te rapporteren.

Door jaarlijks te rapporteren over de opvolging van de aanbevelingen ontstaat inzicht in voortgang en effectiviteit, wat bijdraagt aan transparantie en controleerbaarheid. Dit zorgt voor een continue verbetering van de samenwerking en de informatievoorziening aan de raad.

Financieel kader

Het onderzoek is gefinancierd uit het gezamenlijke onderzoeksbudget van de Twentse rekenkamers, waarbij de deelnemende gemeenten, waaronder Hof van Twente, naar rato bijdragen. Dit besluit heeft geen directe financiële consequenties.

Risico's

De uitvoering van de aanbevelingen vraagt inzet van zowel de raad als het college, waarbij samenwerking en afstemming essentieel zijn.

Het rapport benadrukt dat de actieve informatieplicht ruim moet worden geïnterpreteerd: tijdig, relevant en bruikbaar voor raadsleden.

Alternatieven

Er zijn geen alternatieven voorhanden.

Communicatie

De communicatie verloopt via de samenwerkende Twentse Rekenkamers. Communicatie specifiek over dit onderzoek gericht op de gemeente Hof van Twente verloopt via het reguliere gemeentelijk communicatieproces.

Participatie

Het onderzoeksrapport is ook toegezonden aan de besturen van de 24 in het rapport nader uitgewerkte samenwerkingsverbanden. Van niet alle samenwerkingsverbanden is echter een correspondentieadres bekend. Aangenomen wordt dat voor deze samenwerkingsverbanden op de hoogte worden gebracht van het rapport via de gemeentelijke bestuurders die in het bestuur zitting hebben.

Vervolg

Zie voor meer informatie het dictum;

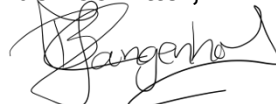
- Oktober 2025 – Overzicht samenwerkingen gereed.
- Uiterlijk december 2025 – Raadsdialoog over betrokkenheid en verwerken uitkomst in overdrachtsdocument.
- Jaarlijks – Rapportage opvolging aanbevelingen.
- Doorlopend – Tijdige informatie aan raad over strategische keuzes.

de secretaris,

J.G.M. Heuvel

de voorzitter,

J. Langenhof